

Key words: professional competence, ICT-kompetition, propaedeutics, readiness for propaedeutics of elementary education, preparation of children for school training.

Стаття надійшла до редакції 10.09.2012 р.
Прийнято до друку 26.10.2012 р.

УДК 371.134: 811.1/.2 + 81'24 (045)

С. С. Данилюк

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЇ „ВІКІ” У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ

На сучасному етапі розвитку суспільства спостерігається суттєвий вплив на нього інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), які використовуються в усіх сферах людської діяльності. Вони сприяють забезпеченню поширення інформаційних потоків у суспільстві, що має своїм наслідком утворення глобального інформаційного простору. Комп'ютеризація навчання є невід'ємною та важливою частиною цих процесів.

Діапазон використання комп'ютера в едукативному процесі є досить широким і охоплює ті сфери, які пов'язані безпосередньо з навчанням. Він варіюється від тестування майбутніх філологів, обліку їхньої успішності, ведення характеристик аж до гри. У навчальному процесі комп'ютер може бути як об'єктом вивчення, так і засобом навчання, тобто можливі два напрями комп'ютеризації навчання. У першому випадку засвоєння знань, навичок і вмінь сприяє усвідомленню можливостей комп'ютера, а також його використання під час розв'язання різноманітних завдань, іншими словами, приводить до опанування комп'ютерною грамотністю. У другому випадку комп'ютер є потужним засобом підвищення ефективності навчання. Зазначені два напрями й утворюють основу комп'ютеризації навчання як соціального процесу [1, с. 9].

Проведений аналіз наукової літератури свідчить про те, що у вітчизняній педагогіці практично відсутні дослідження, у яких розкрито потенційні можливості використання ІКТ як засобу формування професійної компетентності фахівця. Безперечно цінність для визначення сутності та змісту ІКТ-компетентності становлять роботи В. А. Адольфа [2], О. Б. Зайцевої [3], І. Ф. Ісаєва [4] й ін. Аналіз теоретичних досліджень і практичного досвіду сучасної педагогічної діяльності показує, що, незважаючи на пильну увагу до підвищення якості професійної підготовки студентів, проблема використання ІКТ як засобу формування професійної компетентності фахівців залишається недостатньо вивченою.

Сутність процесу інформатизації, який набув значного поширення в царині освіти й значною мірою впливає на динаміку розвитку сучасного суспільства, розкрито в роботах як вітчизняних (А. А. Вербицький [5], Т. П. Вороніна [6], К. К. Колін [1] й ін.), так і зарубіжних вчених (Д. Белл [7], А. Тоффлер [8] й ін.).

Мету статті вбачаємо в дослідженні того, як відбувається в едукативному процесі формування професійної компетентності майбутніх філологів за допомогою використання такої Інтернет-технології, як вікі.

Вікі (англ. *Wiki*) – це гіпертекстове середовище, веб-сайт для збирання та структуризації писемної інформації [9]. Цю технологію репрезентують веб-сторінки, котрі можуть бути створені та змінені будь-яким користувачем мережі. Іншими словами, вікі є веб-сайтом, структуру й зміст якого користувачі можуть змінювати спільно за допомогою інструментів, які надаються самим сайтом [10, с. 77]. Ідею вікі-технології було започатковано з онлайн-ової енциклопедії Вікіпедія, котра містить контент, що спільно створюється та постійно редагується користувачами [11, с. 25]. На основі цієї технології було розроблено також сайти Віківерситет, Вікісловник, Вікітека й багато інших [10, с. 77].

Першу вікі-мережу було створено в 1995 р. Нею стало Портлендське сховище зразків програмного коду. Автором цієї мережі був Уорд Каннінгем. „*Wiki*” (вікі) гавайською означає „швидко”, відповідно технологія одержала назву *wikiwiki* (дуже швидко) у зв’язку із частими поїздками дослідника на Гавайї. Уорд Каннінгем визначив вікі як „вільно розширюване зібрання веб-сторінок, зв’язаних гіперпосиланнями, котре є гіпертекстовою системою зберігання й редагування інформації, своєрідною базою даних” [12]. Пізніше слову *Wiki* було придумано англійську розшифровку *What I know is ...*.

У процесі використання вікі-технології людина може не піклуватися про використання команд мови гіпертекстової розмітки. Текст будь-якої сторінки колекції інтерпретується програмою як гіпертекст.

Визначальними рисами вікі є [9]:

- а) наявність безлічі авторів, оскільки деякі вікі можуть правити всі відвідувачі;
- б) можливість багаторазово правити текст за допомогою самого вікі-середовища, без застосування особливих засобів з боку редактора;
- в) поява змін відразу після їхнього внесення;
- г) поділ інформації на сторінки, кожна з яких має свою назву;
- д) можливість розмістити фотографії;
- е) урахування змін тексту й можливість повернення до ранньої версії, зберігши всі версії попередніх змін сторінок.

У вікі-технологіях реалізовано радикальну модель колективного гіпертексту, коли можливість створення й редагування будь-якого запису надано кожному з членів мережевої спільноти. Переваги використання вікі-технологій для організації спільної діяльності викладачів і майбутніх філологів є очевидними. Користувач має справу зі звичним гіпертекстом,

на сторінці котрого є кнопка з написом „правити сторінку”. Для цього достатньо звичайного браузеру та практично не потрібно знання мови гіпертекстової розмітки [13, с. 23].

Оскільки вікі можна редагувати кілька разів, вони можуть утворювати середовище для накопичення спільного знання. Вікі легко редагуються й дозволяють користувачам створювати нелінійні документи за допомогою гіперпосилань. Процес редагування вікі можна відслідкувати й описати, що сприяє аналізу й метарозумінню [11, с. 26].

Комбінація символів, виділена курсивом і взята в дужки, може повторюватися багато разів. Людською мовою правило виглядає не дуже милозвучно, але для програми є цілком зрозумілим. Наприклад, слова *WikiWiki*, *Firefox* або *SourceForge* у перших вікі-технологіях були правильними Вікі Словами, а *MSOffice* неправильним. Користувачі можуть створювати нові Вікі Слова. При цьому жодних повідомлень про помилку видано не буде. Програма просто запропонує Вам роз’яснити зміст нових Вікі Слів. Для того, щоб зробити посилання на вже наявне чи нове поняття, достатньо просто вжити в тексті Вікі Слово, записане згідно з цим правилом.

Сучасні вікі-програми найчастіше розуміють російську мову й у них уже можна розмовляти, використовуючи російські Вікі Слова. У межах *Swiki* для виокремлення шаблону використовується значок зірочки й усе, що обмежено з двох боків символами зірочок вважається *Словами Вікі*. У найпопулярнішій нині версії Вікі-движка, на котрій базується відкрита енциклопедія Вікіпедія, як роздільники шаблонів використовуються квадратні дужки. Усе, що наведено в подвійних квадратних дужках, розглядається програмним агентом як [[Слова Вікі]].

Використання спеціальних знаків для створення й виокремлення гіпертекстових посилань ще більшою мірою спрощує створення посилань і робить необов’язковим вживання Вікі Слів. За таких правил гри Вікі Словами можуть бути будь-які послідовності символів, наведені в зірочках чи квадратних дужках. Вікі-технології створювалися як колективний інформаційний помічник, який допомагає легко зв’язувати між собою сторінки або фрагменти бази даних. До очевидної для людини особистої користі швидкого створення документа додатково долучається можливість спільно редагувати документи, розділити роботу зі своїми мережевими партнерами. При цьому можливість індивідуальної діяльності, гіпертекстового письма лише для себе самого нікуди не зникає [13, с. 24 – 25].

Кожна сторінка може бути змінена будь-яким користувачем. Усі вікі-сторінки створюються, зв’язуються, редагуються, видаляються, переміщуються, перейменовуються спеціальною програмою та зберігаються як текстові файли *aASCIi* або в базах даних, таких, як *MySQL*, *oracle*, *PostgreSQL*. Вікі-сторінки активуються користувачами як сторінки *HTML* через сервери вікі-сторінок.

Важливою відмінністю вікі-технології є те, що в редагуванні кожного запису може взяти участь будь-який із членів мережевого співтовариства. Ця відмінність робить вікі найпотужнішим засобом для колективного написання гіпертекстів, сучасною електронною дошкою, на котрій може писати ціла група. Перевага такої електронної дошки перед звичайною шкільною дошкою полягає в тому, що всі написані на електронній дошці висловлювання завжди зберігаються. Якщо той чи інший запис замінюється новим, то новий запис ніби приклеюється на дошку зверху старих записів. Усі попередні записи, звичайно, зберігаються. З одного боку, це дозволяє простежити історію змін кожного із записів у базі даних вікі, а з іншого – гарантує збереження даних і певну захищеність поля спільної діяльності від помилкових або навмисних руйнівних дій. Вікі-сторінки зв'язані між собою за допомогою найпростішої системи адресації. Така простота вимагає введення певних правил. Для того щоб така можливість підтримувалася, слід мати однозначні зразки-шаблони, використанню яких можна навчити програмного агента. Різні клони вікі можуть бути влаштовані по-різному й можуть користуватися різними правилами, але головною завжди буде проблема пошуку шаблонів [13, с. 23 – 24].

Вікі найчастіше є веб-сайтами (гіпертекстовим середовищем) для збирання й структуризації писемних даних. Виокремлюється низка характерних ознак вікі-сайтів. Насамперед, такий сайт має безліч авторів. Потенційно будь-який відвідувач може брати участь у написанні й редагуванні вікі. Уможлиблюється багаторазове редагування будь-якого вікі за допомогою самого вікі-середовища без використання особливих редакторських програм. Крім того, усі зміни, внесені до тексту сайту, з'являються відразу після такого корегування.

Сайт є низкою сторінок із власною назвою, котрі структуровані з використанням мови розмітки, легко форматовані й мають гіперпосилання. Будь-який вікі-сайт ураховує версії тексту та зберігає можливість повернення до попередніх версій. Остання характеристика є дуже важливою, оскільки дозволяє у випадку, якщо хто-небудь із відвідувачів вніс недоречні зміни, зіпсував зміст, відновити вікі в тому вигляді, у якому він існував до невдалої спроби редагування [14, с. 68].

Слід зазначити, що виокремлюють два основних режими впливу відвідувачів на контент. Найчастіше потрібною є реєстрація користувача, котрий бере участь у роботі над текстом (текстами) вікі-сайту, рідше уможлиблюється редагування без реєстрації. Природно, якщо відвідувач, зареєстрований на сайті, будь-яким чином псує контент, він може бути відключений від участі в модифікуванні чи редагуванні вікі. Тобто набагато легше виправляти зміст вікі-сайтів, аніж псувати.

Історія всіх редагувань у вікі зберігається для того, щоб викладач міг оцінити внесок кожного майбутнього філолога до колективно створеного документа. З одного боку, вікі створюються для того, щоб поділитися,

наприклад, планами занять. З іншого боку, створюються навіть цілі вікі-проекти [11, с. 26].

У вікі викладачі можуть спостерігати за індивідуальним і груповим прогресом майбутніх філологів у той час, як студенти співпрацюють над створенням повних текстів документів. Потенціал вікі як навчальних інструментів іще належить дослідити [15].

Технологія вікі може використовуватися як [16, с. 7]:

- 1) засіб для організації спільної роботи над колективними проектами (колективне створення творчих робіт: казок, віршів, есе);
- 2) своєрідна електронна дошка, на якій може писати ціла група;
- 3) бази даних – сховищ колективного досвіду;
- 4) засіб для надання, розширення навчальних матеріалів.

Найчастіше вікі використовують як гіпертекстову базу даних для досліджень і роботи над документами, менеджер особистої інформації (англ. *personal information manager*), банк знань (у менеджменті знань), інструмент для групової чи командної співпраці при створенні й підтримуванні документів, які необхідно часто оновлювати й переробляти, наприклад, різні програми, вказівки, плани, наукові й дослідницькі проекти та документи [14, с. 68].

Вікі ідеально застосовуються для мозкової діяльності, у доповідях, віршах, у більшості проектів, які реалізуються в спільному створенні контенту. Також за їхньою допомогою можуть висвітлюватися теми з виучуваних в аудиторії дисциплін, розв'язуватися певні проблеми [17].

Як і в більшості видів діяльності, чим більше автономії викладачі надають студентам у використанні Інтернет-технологій, тим кращим це є для створення сприятливого середовища для студентів, у якому вони беруть на себе відповідальність за свої проекти й мають права власності на них. Хоча контроль змісту вікі є проблемою для викладачів, оскільки майбутні філологи мають права редагування вікі в будь-який момент часу, студентів треба вчити редагуванню, щоб вони стали гарними редакторами [11, с. 26].

Привабливою рисою цієї технології є те, що вона є зрозумілою й легкою в застосуванні. Вікі – це гнучкіший веб-сайт, аніж традиційні сайти. Мінусом зазначеної Інтернет-технології слід уважати відсутність послідовного стандарту для форматування вікі різних типів. Нині робляться спроби використовувати протокол *RSS* для агрегування (тобто підписки й читання новин), синдикації (пересилання вікі-контенту як *RSS*-змісту) з тим, щоб інші сайти могли підписуватися на них [14, с. 69].

Технології постійно розвиваються, це стосується й вікі-вікі. З'являються її нові різновиди, котрі дозволяють використовувати різні мультимедійні формати, хоча це й вимагає певних технологічних знань. Так, *Squeak Swiki* використовує різні медіаформати, *Zwiki* – різне форматування текстів тощо.

Вікі, як і блоги, є засобами автоматизації групової роботи. Обидві технології містять елементи для співпраці. Вікі може бути блогом, блог не

обов'язково є вікі. З розвитком і поширенням зазначених технологій, вони принципово не змінилися. Вікі пріоритетно розвивають контент, а блоги – форму. Усі вікі мають інтегрований механізм пошуку, чого не можна сказати про блоги, хоча й існують спеціалізовані пошукові машини. Вікі є відкритими для всіх відвідувачів домену, але можуть бути захищеними від небажаних користувачів. Блоги призначені для зацікавлених у темі користувачів, і тим самим їхня кількість обмежується.

Вікі-вікі надає невичерпні можливості для групової роботи, проектів і досліджень, спільного створення документів. Самостійна робота майбутніх філологів не означає відсутності співпраці, навпаки, вони мають самостійно планувати свою діяльність, включаючи і взаємодію з викладачами, адміністрацією, експертами й іншими студентами [14, с. 69].

Як підсумок зазначимо, що можливості вікі в педагогічному процесі є досить великими, однак найефективнішим буде використання цього сервісу на заняттях з англійської мови як засобу створення студентських колективних творчих проектів усередині групи, а також міжнародних проектів зі студентами з інших країн або для оформлення електронного портфоліо.

Виявлення й опис переваг і недоліків використання інформаційно-комп'ютерних технологій в едукативному процесі має перспективу в плані дослідження особливостей використання інших Інтернет-технологій, зокрема, блогів, подкастів, електронної пошти, форумів, чатів тощо під час формування професійної компетентності майбутніх філологів.

Список використаної літератури

- 1. Колин К. К.** Информационное общество / К. К. Колин. – Челябинск : ЧГАКИ, 2010. – 27 с.
- 2. Адольф В. А.** Профессиональная компетентность современного учителя / В. А. Адольф. – Красноярск : КрГУ, 1998. – 310 с.
- 3. Зайцева О. Б.** Информационная компетентность учителя образовательной области „Технология” / О. Б. Зайцева // Педагогика. – 2004. – № 7. – С. 17 – 22.
- 4. Исаев И. Ф.** Профессионально-педагогическая культура преподавателя / И. Ф. Исаев. – М. : Издательский центр „Академия”, 2004. – 207 с.
- 5. Вербицкий А. А.** Активное обучение в высшей школе : Контекстный подход / А. А. Вербицкий. – М. : Высшая школа, 1991. – 207 с.
- 6. Воронина Т. П.** Информационное общество: сущность, черты, проблемы / Т. П. Воронина. – М. : Логос, 1998. – 112 с.
- 7. Белл Д.** Грядущее постиндустриальное общество. Опыт социального прогнозирования / Д. Белл. – М. : Академия, 2004. – 788 с.
- 8. Toffler A.** The Third Wave / A. Toffler. – New York : Bantam Books, 1990. – 540 p.
- 9. Яценко Ю. С.** Вики в учебном процессе [Электронный ресурс] / Ю. С. Яценко // Мастер-классы для преподавателей английского языка : [Сайт]. – Режим доступа: http://internetineflt.narod.ru/МК_1_4.html. – Загл. с экрана.
- 10. Палкова А. В.** Применение сервисов Веб 2.0 в преподавании иностранных языков / А. В. Палкова // Преподавание иностранных языков в мультимедийном пространстве. – Тверь : Тверской гос. ун-т, 2012. –

C. 69 – 85. **11. Shihab M. M.** Web 2.0 Tools Improve Teaching and Collaboration in High School English Language Classes : Dissertation / Shihab Mahmud M. – Fort Lauderdale, FL, 2008. – 138 p. **12. Mattison D.** Quickiwiki, Swiki, Twiki, Zwiki and the Plone Wars Wiki as a PIM and Collaboration Content Tool [Electronic Resource] / D. Mattison. – Infotoday. – 2003. – No. 4. – Vol. 11. – Available: <http://www.infotoday.com/searcher/apr03/mattison.shtml>. – Title from monitor. **13. Геокешинг, Геотаггинг, Фликр, Вики-Вики, Веб-блоги и Живой журнал в образовании : Новое поколение учебных проектов городских улиц и сетевых сообществ / Е. Д. Патаракин, Я. С. Быховский, Е. Н. Ястребцева.** – М. : Институт развития образовательных технологий, 2005. – 36 с. **14. Раицкая Л. К.** Дидактические и психологические основы применения технологий Веб 2.0. в высшем профессиональном образовании : монография / Л. К. Раицкая. – М. : МГОУ, 2011. – 173 с. **15. Achterman D.** Beyond “Wikipedia” / D. Achterman // Teacher Librarian. – 2006. – № 34 (2). – P. 19 – 22. **16. Рюмина И. Б.** Рекомендации по использованию ИКТ в программе курса повышения квалификации „Современные технологии в обучении английскому языку” / И. Б. Рюмина, Д. В. Коваленко, Е. П. Толстова. – Красноярск : КрасГУ, 2007. – 19 с. **17. Richardson W.** Blogs, Wikis, Podcasts, and Other Powerful Web Tools for Classrooms / W. Richardson. – Thousand Oaks, California : Corwin Press, 2010. – 184 p.

Данилюк С. С. Особливості використання Інтернет-технології „вікі” у процесі формування професійної компетентності майбутніх філологів

Статтю присвячено висвітленню формування професійної компетентності майбутніх філологів в аспекті використання в едукативному процесі такої Інтернет-технології, як вікі. Увагу зацентровано на цілях використання цієї технології в навчальному процесі. У статті також визначено низку характерних рис вікі.

Ключові слова: Інтернет-технологія, вікі, професійна компетентність.

Данилюк С. С. Особенности использования Интернет-технологии „вики” в процессе формирования профессиональной компетентности будущих филологов

Статья посвящена освещению формирования профессиональной компетентности будущих филологов в аспекте использования в образовательном процессе такой Интернет-технологии, как вики. Внимание акцентировано на целях использования этой Интернет-технологии в учебном процессе. В статье также определен ряд характерных черт вики.

Ключевые слова: Интернет-технология, вики, профессиональная компетентность.

Danylyuk S. S. Specific Features of Internet Technology „Wiki” Usage in the Process of Formation of Future Philologists’ Professional Competence

The paper deals with the highlighting of the formation of future philologists’ professional competence in the aspect of usage of such Internet technology as wiki in the educational process. Attention is focused on the aims of usage of this Internet technology in the educational process. A number of specific features of wiki are also defined in the article.

Key words: Internet technology, wiki, professional competence.

Стаття надійшла до редакції 13.09.2012 р.

Прийнято до друку 26.10.2012 р.

УДК 81.111’243

М. П. Костюк

**ЛЕКСИЧНИЙ КОМПОНЕНТ ЕЛЕКТРОННОГО
ПРОГРАМНОГО ЗАСОБУ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ
ЯК СПОСІБ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ**

Зміни, які відбуваються в суспільстві, змінюють зміст буття і свідомості, а разом з ними змінюється і система освіти, запроваджуються нові технології. Бурхливий розвиток інформаційних технологій, повільне, але неухильне перетворення комп’ютера з сакрального предмета, доступного лише вузькому колу посвячених, на явище повсякденного буденності, поява Internet тощо. Все це зачепило й таку традиційно консервативну область, як вітчизняна освіта. Великі можливості містяться у використанні комп’ютерів під час навчання англійської мови. Комп’ютер стає засобом навчання, здатним наочно представляти саму різну інформацію.

Постановка проблеми. Розвиток і впровадження іноземної мови в усі сфери суспільного життя має обов’язково пов’язуватися з електронною інформаційною системою, використання якої значно впливає на розвиток освіти. Важливим чинником розвитку інформатизації країни є забезпечення студентів новітньою інформацією, набуття ними необхідних умінь і навичок професійної компетенції. Сучасна освіта потребує нових підходів до запровадження інноваційних технологій, що здійснюються засобами комп’ютера. Однією з форм роботи зі студентами сьогодні є робота з електронними засобами навчання. На жаль, в Україні не існує затверджених на державному рівні вимог до структури й змісту електронних навчальних засобів, не визначено лінгводидактичні умови їх застосування в навчальному процесі.